

DIRECCIÓ Y ADMINISTRACIÓ: Cadena de Cort, núm. 11.—PALMA.

SUMARI—*Una llió*, per Mossen Manuel.—Sants y festes.—*Escapolons*, per Miq.—*Lo meu desitx*, per Miquel Gayá Bauzá, Prev.—*Aniversari*, per Mossen Romaguer.—*Es Carro triunfal*, per M. R. F.—*La peor de las esclavitudes*, per el Dr. Pajuola.—*Carta uberta*, per M. J. A.—*Cangons dels Segadors*, per Mossen Segismón.—Noticies històriques.—*Cronicó*, per Es Cronista.—Entreteniments.—Anuncis.

UNA LLISSÓ

SEMbla mentida qu' essent el Bon Jesús tot mansuetut y humildat, tot bondat y cor per els pobrets y desamparats, per els desgraciats y oprimits y fins y tot per els mateixos pecadors; parlás ab tal duresa als escribes y fariseus: uns homos qui eran los mestres del poble d' Israel y als qui s' havia encarregat la guarda de les divines tradicions; uns homos tant curosos al pareixe de s' observancia de la lley divina, que fins se cuidaven de practicar lo més insignificant d' ella; uns homos ab una paraula tant aferrats al sentit literal de sa lley que per be molt no s' haurían atrevit a escriurer una lletra en dissapte. Sempre que parla d' ells par que los vulga humillá y ofendre. Unes vegades los tracta de sepulcres emblanquinats; altres de superbiosos y poch caritatius; altres de etsajerats ab el modo de cumplir sa lley y may s' amaga de tirarlos públicament per sa cara que son uns hipòcrites.

Una vegada qu' estava enrevoltat d' un parey d' ells qui parlant fort sa treyen a llum ses obres bones que feyan, despreciant y fins condemnant als qui no les practicaven com ells; los volgué donar una llió, perque sabessen que se recompensa o el premi l' alcanza y el mereix, no el qui s' avana o engreeix, sinò el qui s' humilla y calla; y perque coneixia molt bé sa miseria de son cor orgullós y vá, los feu

callar d'aquesta manera: "Dos homos, los digué, pujaren al Temple a fer oració; un d' ells era fariseu, s' altre publicá: el fariseu estant dret feya axí s' oració "¡oh Deu! vos don gracies perque no som com els altres; lladres, injuriosos, adulterers, axí com aquest publicá. Dijun dues vegades en sa setmana y don el deume de tot quant tench." El publicá qui no s' atrevia aixecar d' en terra sos ulls, donantse cops per el pit no se deixava de dir: "Compatiuvos de mí, ¡oh Deu meu! perque som un gran pecador." En veritat vos dich, los digué jirantsé a ells el Bon Jesús, que el publicá y no el fariseu s' en aná justificat, perque qui s' exalta será humillat y qui s' humilla será exaltat"

Hem arribat a un temps, que per fer un obra bona o etsersir un acte de caritat o de misericordia a benefici dels nostros germans, quant sa desgracia o sa miseria passant per demunt ells ha nafrat son cor, com els fariseus de qui mos parla l' Evangeli, hem d' agafar ab les mans sa trompeta y com qui fer una crida hem de publicar per els quatre vents o escampar per demunt els diaris de més nom y tirada, s' acció aquella que mos pot fer adquirir, devant els homos, un poch de nom; afluijantmos moltes vegades d' aixugar generosos una llàgrima o impedir que cayga una gota de fel dins un cor apenat, quant no veym un uys que mirin sa nostra acció, o unes oreyes que escoltin ses nostres paraules de pau y conhort. Som tornats tant fariseus, que si anam a missa, ha d' esser a sa que hey ha més gent, perque mos vejín els qui volem que mos tenguen per cristians; si hem de donar una llimosna o hem de atendre a una necessitat, ha d' esser en públich, essent més caritatius y generosos quant saben que s' han de publicar demunt els diaris els nostros noms y s' ha de fer alarde de sa nostra generositat; si hem d' assistir a ses processons o festes religioses, ha d' esser ab la

condició d'anar ab els de derrera, o hem de porer exhibirnos tant, que puga veure tothom s'honor a que hem estat cridats, o el paper que desempenyam damunt els altres. Més orgullosos qu'els fariseus, si avegades no agafam sa trompeta per escampar ses nostres bones accions, ni feym en publich ses nostres oracions y llimosnes, es perque a més del mèrit de sa santedat y de sa virtut, volem tenir el mèrit de sa modestia y humildat; y feym com qui estar enutjats de que se diga devant els altres el nostro desprendiment, o manifestam pendre a mal el que s'escampin ses accions generoses del nostro cor. Ab una paraula; mos assemblam tant ja als fariseus, que no sols mos cuidam de practicar com ells el bé, sa caridat y sa misericordia, si que també quant veym que un'ànima, fent un sacrifici herdich o una acció santa, per humildat s'amaga, la criticam procurant aminvar devant els altres el mèrit que de justícia li pertoca y trobant sempre que dir a s'acció y a sa persona qui l'ha feta, per no haverla feta ab aquella estofa, boato y apariencia ab que solen fer avuy per desgracia ses obres bones la major part dels cristians.

No obren axí no, els sants vertaders; els cristians de bon de veres amaguen tot quant poren ses seues obres bones als uys dels homos y moltes vegades arriben a amagarles tant que fins les fan passar desapercebudes a sos propis uys. Tant sols practican sa caridat y fan actes herdichs de virtut moguts per la gracia divina, ab l'únich fi d'agradar a Deu; y si qualque ànima experta y germana los sorpren practicant el bé, los pugen les colors a sa cara, perque creuen que valdrá menos als uys de Deu, per haverla observada y notada antes els uys dels homos. A imitació del publicá, sols no s'atreveixen a aixecar d'enterra sos ulls, y en mitg de ses alabançes y elogis, ses distincions y obsequis que a la plena plouen damunt ells y entussiasmats escampan els homos de bona voluntat perque vejent ses seues obres bones se don gloria a Deu, no saben respondre més que ab la humil y santa oració del publicá: "Compatiuvos, Senyor, de noltres, que som grans pecadors."

MOSSEN MANUEL.

SANTS Y FESTES

DE LA PRESENT SETMANA

- Dia 5.—Dilluns.—Ntra. Senyora de la Neu y S. Emigdi.
 Dia 6.—Dimars.—La Transfiguració del Senyor.
 Dia 7.—Dimecres.—S. Cayetano fdr.
 Dia 8.—Dijous.—S. Ciríaco y companys mrs.
 Dia 9.—Divenres.—S. Román soldat mr.
 Dia 10.—Dissapte.—S. Llorens diaca mr. espanyol.
 Dia 11.—*Diumenge*. ✠—S. Tiburci mr. y sta. Filomena vg

ESCAPOLONS

III

Vint sous de juavert (1)

L'alzina esponerosa, qu'estima la montanya y ab sa capsada bella vest l'aspre terror, es el simbol que millor expressa la fe antiga dels nostros pares. Verde sempre, vestida sempre y sempre ombrívola l'alzina també es sempre forta y valenta. Com ab cent brassos els penyals abraona ab ses arrels, qu'endinsa per devall les roques xupantli la forsa, que entre els demás arbres la distingeix. Ab sa magestuosa verdor y bellesa, que may li minva, pareix la reina del bosch solitari, oferint al peregrí suau descans a l'ombra espessa ab qu'ella atura 'ls raigs del sol. Bella y forta l'alzina 's riu de las ventades; tant com més fort l'atupan més forta la fan tornar.

Aixís la Fe primitiva esponerosa y bella umpl l'història patria d'encant y esplendor. ¡Que pau tenían els pobles baix la sombra del arbre de la Fe! ¡Que quiets estavan dins la llar patria els fills a qui unían els dolços llassos de unes mateixes creencies! ¡Quant poderós extengué el brancam l'arbre de la nostra Fe per donar còbro a mitx mon! Y quant més combat més forsa, quant més violencia per arrancarló, més endins les arrels aficava y pujava més granat aquest arbre hermós de la Fe patria. Y la Fe de l'espanyol era semblant, cada homo era un caracter. Eran forts, pues primer 's torsia el coll que la conciencia; y dolços y afables que, ab la caritat qu'acompanya sempre la Fe, agombolavan a tothom, com l'alzina ab s'ombra agradable que dona son dur brancatje.

Pero avuy l'alzina está esbrancada, s'esponera s'ha esvauada, ja no dona goig de mirar, ni la seua ombra mos defensa y dona vida. Ay! Les ventades més furioses, ni els temporals més desfets podían destruir la nostra fe, si aquest arbre no hagués tengut el cor consumit y roegat per un banyarriquer malahit, que li miná insensiblement la vida. Una y un'altre li caygueren les branques seguit, seguit, tant com el vent l'assotava, sa bellesa rossegá com el fullam sech en la sortida del estiu, de la soca tothom n'ha fet lo que del arbre caigut qu'en fan llenya y d'aquell arbre tan hermós non quedan sino les rels.... com esperança de brosta nova... si les arrels y tot ja no son podrides.

Y la soca buida, tayada fins a flor de terra es com un paradet tencat ahont hi ha sortit una mōta de juavert. Antes alzina, ara juavert.

Aquest es el simbol de la fe nostra d'are. Com els cuiners posan juavert a tota vianda no per sustancia, sino per varietat de gust, aixís la religió d'avuy per molts no es la força que los mou y dona vida a ses empreses, es un allicient per l'acceptació, com una cosa obligada per fer el gust de tothom. Unes gotes d'aigo benehida, l'assistencia d'un sacerdot a les inauguracions, una Missa de compromís.... tot bambolles de religió y catolicisme..... quatre fulletes de juavert llevan el mal gust de lo demás, valdement siga carnota. ¡¡Antes alzina, ara juavert!! Que bé hi cauria aquí una estrofa llagrimosa com aquella ab que plorava en Rodrigo Caro la destrucció d'Itàlica:

(1) Refrán Mallorquí.

Estos Fabio, ¡ay dolor!, que ves ahora
campos de soledad, mustio collado,
fueron un tiempo Italia famosa;

Les auzines son ben claras, tot son motetes
de juavert.

Miq.

LO MEU DESITX (*)

Ita desiderat anima mea ad te, Deus.

¿Quin día tendré la ditxa
per qué sospir fa tants d' anys
de volar com palometa
al meu niuet anyorat?

Quant jo veig l' aygo que corre
que corre sempre a n' el vall,
y les ones van y venen
a la vorera del mar.
Quant jo veig les oronetes
que al seu niuet van volant,
y l' anyellet qu' a sa mare
correns cerca enamorat.
¡Ay! llavors mon cor sospira
per seguir, com l' aygo, avall...
voldria 'ser com les ones...
just l' aucell simbol de pau...

¿Qué prest tendria la ditxa
per qué sospir fa tants d' anys
de volar com palometa
al meu niuet anyorat!

Lluny de Mallorca estimada
desitja mon cor volar;
lluny de les aures lleugeres
que 'm daren lo *Deu te guard*.
No es qu' avorresca a ma patria,
la patria ahont teng la llar
ab los meus germans y pares
que m' estimen tant y tant;
es que jo sent la veu dolça
de Jesús que 'm diu baix, baix:
"T' he escullida per esposa,...
¿quant mos podem desposar?"

¡Ay Senyor! daume la ditxa
per qué sospir fa tants d' anys
de volar com palometa
al meu niuet anyorat.

Per mí Mallorca es molt bella;
més bells son los idèals
que des qu' era minyoneta
lo meu còr han cativat.
Per ells sols, canta y sospira
quant sols veu abisme gran,
y es que per lloch troba ditxa
per ómplir lo seu fonal,
no més quant pren la volada
al vergeret anyorat
d' hont cull Jesús les floretes
que en el cel han de brillar.

¿Quin día tendré la ditxa
per qué sospir fa tants d' anys
de volar com palometa
al meu niuet anyorat?

(*) Amb esta poesia expós el sentimental desitx d' una jove
contrariada en sa relligiosa vocació. Per axò l' he titulada "Lo
meu desitx" suposant qu' es la persona de referencia qui parla.

Jo no heu sé... mos dies passen
de cap a l' eternidat,
com voladora satgeta
desparada del seu arc.
Quant veig que los meus desitjos
volant venen y s' en van,
no sabent quant, la volada
del tot podrán desplegar.
Me sembla ser com barqueta
suspesa demunt la mar
qu' a l' àncora está fermada
sense poder passá envant.

¿Quin día tendré la ditxa
per qué sospir fa tants d' anys
de volar com palometa
al meu niuet anyorat?

Per mi ja may 'vía exida
com avuy l' auba brillant,
el cap derrer mos desitjos
Deu ha volgut coronar.
No ploreu, no, ma partida
pares, amichs y germans,
mon afecte ab voltros queda
y no 'l minvará l' espay.
A Deu serres y planures
a Deu parents estimats,
si aquí no mos tornam veurer,
que mos vejem allá dalt.

Vola, vola palometa
al teu niuet anyorat
que'l cap derrer teng la ditxa,
com tu, de poder volar.

MIQUEL GAYÁ BAUZÁ, PVRE.

ANIVERSARI

A la bona memoria del Rvt. Pare Antoni Cladera y
Fornés, sacerdot de la Congregació de la Missió,
qui 's va dormir ab la pau del Senyor, un poch
abans de trencar l' auba del día 3 d' Agost de
l' any MDCCCXCVIII.

AHIR cumpliren tres anys, que va passar d'
aquesta a millor vida, el Rvt. Missionista
P. Cladera... y mentres lo seu còs s' es espoltrit
dins lo fossar, la seua recordança no s' es marcida
encare dins molts de cors, y son moltes les ànimes
que d' ell encare no han dextat lo dol.

No va dextar riqueses, puix de tot lo seu se va
desprendre per seguir a Christo; però deixá lo que
val molt més que tot l' or y argent del mon: un
nom sens mácula ni tara, que será pronunciat sem-
pre ab respecte y veneració per els qui tengueren
la bona sòrt de tractarlo y conexer a fons aquella
ànima, sensilla com la d' un infant qui no te ma-
leça, hermosa talment com una flor de garriga, que
dins quatre fulles llises a més no poré, amaga un
calçer tot ple d' essencia flayrosa.

No passá la vida fent croxir les prenses ab l' es-
tampa d' obres plenes de saviesa, tresor de les es-
devenidores generacions; però axí y tot, la seua
tasca fonch molt més retent y profitosa: va atra-
vessar la trista vall de dolor, fent bé a les ànimes.

Pot esser que Deu no 'l dotás d' un enteniment
extraordinari; però li va donar, axò si, un gran

cor. ¿Y que val tota l' alteça del geni, que s' enlayre com l' áliga marina per dins l' espay sens fites assadollantse de llum y de veritat, devant l' hermosura d' un cor gran y sensill? ¿que val tot el sebrer del mon devora la riquesa de la virtut?

Diu lo Llibre d' or de la Imitació de Christo: *Aquell verament es gran qui estima molt a Deu. Verament es gran qui es petit als seus ulls y no estima ni fa cas de les majors honres ni dels més cobdiciats honors. La bona vida fa l' home savi, segons Deu, y experimentat en moltes coses.* Y aquesta fonch tota la saviesa del P. Cladera... que a la fi no son les moltes lletres sino les moltes obres bones les que fan l' home savi als ulls de Deu.

El Senyor li va donar un talent y ell no l' amagá devall terra perque 'l se menjás lo rovell, com lo servent malfener de qui parla lo Evangeli, sino qu' el va donar a canvi emprantlo tot per gloria de Deu y be y profit de les ànimes. Com a bon fill de Sant Vicens, fael a les Constitucions de la Congregació, sortí per espay de vint y cinch anys seguits—fins y tot lo derrer any de sa vida, encare que mitx retut per greu malaltia que l' acorava—a missionar per les viles y llogarets de nostra Illa benvolguda, evangelisant als pobrets, dextant per totes parts bon recort de son zel y espargint per hontsevulla la bona olor de Christo. Y a missió, donant una tanda derrera l' altra, era ahont espla-yava lo seu gran cor, treballant de sol a sol sensa sossech ni repòs. Una per una havia trescades totes les viles y llogarets del plá y de la montanya; a molts de llochs hi era estat dues y tres vegades per escampar la llavor fruytera de la paraula de Deu. Oh! y quina tasca tan fexuga a les hores sa del P. Cladera! A trench d' auba ja 'l trobaven dins lo confessionari, ben disposat a escoltarlos, els jornalers qui a la sortida del sol ja havían d' esser a fora-vila a n' el tay de feyna, ab lo mantí de l' arada ab sa ma, capgirant y solcant la terra dura... y el sol se ponía y sortían els estels y 's feya la gran hora de la nit, y encare 'l trobaven assegut allá-dins els qui tornaven a la vila, després d' haverse guanyat lo pa ab la suhor del seu front. Just el temps necessari per menjar y refer una estona les seues forces dexava tan sagrada y penosa tasca, lo fervorós missionista. ¿Qui sap les moltes ànimes que degué rescatar del captiveri de Satanás, aplicantles a n' el tribunal misericordiós de la Penitencia els merits infinits de la Sanch redentora de Christo!

Y passades les tandes de missions no 's dormía aplaher demunt els llorers; puix no hi sabia estar mans fentes el P. Cladera. Aquí a Ciutat, a la Casa-Residencia dels P. P. Missionistes, treballar per Deu y dur ànimes al Cel era també lo seu fort y tota la seua curolla. Devant lo seu confessionari sempre hi trobaven una solada de gent. Tenia un cor tendre com un infant, qu' el feya plorar ab els qui ploraven, era atmetent ab tot hom, tenia com solem dir mel en boca, y sos penitents no 'l dexaven un' estona aplaher. Però que dich? Res li era més placent que fer bé a les ànimes y vessar consols. May el trobaven tant xalest y de bon humor—y axò que hi solia estar sempre puix la vertadera virtut es alegre—com després d' una d' aquelles sobrades tandes de confessionari, capasses de retre qualsevol. Se cansava y no 's temia del cansament perque estimava molt. Puix l' amor a Deu es una gran cosa;—diu Fray Thomás de Kempis—es un be gran, cabal y complit del tot: ell tot sol fa lleuger lo sobrat y porta sensa alterar-se lo qu' es desigual. Puix porta la carrega y no 's tem del seu pés y

fa dols y saborós tot lo amarch.... Res tan dols com l' amor, res tan alt, res tan gran, res tan placent, res millor ni més cabal se pot trobar a n' el Cel y a la terra: perque l' amor ve de Deu y en Ell no més pot reposar.... L' amor no sent la carrega, ni te en conta els treballs; s' anima a fer més de lo que pot y no s' escusa de fer lo que no pot; puix l' amor a Deu no te impossibles.... L' home qui de veres estima es fervorós y a tot está disposat. Axís era el P. Cladera.

El seu còs, per més abrinat que fos, no poria manco de ressentirse a la llarga baix del pes de tant de treball y, atxacós abans d' arribar a la velleça, quant tot just havia tombats els cinquanta vuit anys, greu malaltia de cor va rompre el fil ja desllanat y consentit de la seua vida. La seua ànima coronada de merits volá a la Patria de l' amor etern y de la ditxa perdurable.

Va passar la vida fent be; per axò la recordança del P. Antoni Cladera, viurá llarch temps a n' aquesta vall de dolor.

Al cel lo vegem. Amen.

MOSS. ROMAGUER

Es Carro triumphal

ENTRE els records de l' infantesa que més gravats quedaren en nostra memoria hi está, sens dupte, es recort des Carro triumphal. ¿Qui de noltros olvida ses impressións que sentíam de nins al assistir a n' aquesta festa?... S' impaciencia per sortir, es vespre, de ca-nostre..., sa gent que bullia p' els carrers... s' emoció que experimentavam quant comensavam a sentir ses xeremies y sa música que s' anavan acostant... sa nostra alegría quant voltava cantó coalcant un mul, darrera es carro enramat, son pare de la Beata ab sos calsons a l' ampla, y mos passavan per devant aquella teringa de cavallers ab atxes encêses en ses mans, ab vestits blaus, vermeys o verts y capes negres, adornats ab hermoses plomes es capell que deixava caure per darrera els rissos de sa perruca... Y entre ses armonies de sa música, s' acostava tirat per quatre cavalls s' espléndida carrossa de la Beateta que, ab so panerê de confits en sa ma, apareixia dalt un caramull d' angels, coronant aquell cuadro plê d' animació y llum...

Y, mos n' anavam, llavò, a n' es Mercat, y allá ascoltavam embadalits ses cansóns a Sor Tomaseta y en brassos dels nostros pares contemplavam son altar tot adornat de murta, illuminat per ses llanternes de paper y per sa claror vermeya de ses bengales...

Y, tornavam altra vegada a veure passar sa coalcada, y mos n' anavam a ca-nostre encara no satisfets, y mos colgavam sense pensar en altra cosa més que en aquell Carro triumphal que fins l' any siguent no havíam de tornar a veurer...

Llavò sentíam sense darnosne conte lo poch duraderes que son ses ditxes d' aquesta vida.

.....
Passaren ja aquells temps.

May mos enlluernará cap comitiva real com mos enlluernava essent nins aquella hermosa festa. Are sabêm veure ja sa miseria humana baix de espléndit vestit dels princeps y magnats com baix

de sa capa vella y polssosa dels cavallers des Carro triunfal.

Es caracter popular, típic, genuinament mallorquí d'aquest y els recorts d'uns temps més venturosos qu'en noltros desperta es lo únich que d'ell mos causa una impressió agradable mesclada ab sa tristesa de que anega es nostro esperit s'espectacle de sa tradició degenerada. Per lo demès quant, per seguir sa costum, l'anam a veurer passar, sols mos enutja y causa penalo qu'un temps mos delitava tant.

Així son ses coses d'aquest mon. De sa mateixa manera passarán totes ses nostres ditxes. Els recòrds més hermosos, ses alegries més pures, els plèrs més desitjats y ses ilusions totes se desvanixerán dins ses boires frêdes del temps, axí com, dins es llit, aquella nit d'estiu, atxes y cavallers, música y cansóns, *Sor Tomaseta* y els angels des Carro triunfal, illuminat per sa resplandor fantástica de ses bengales, se fonía dins ses boires des somni.....

M. R. F.

La peor de las esclavitudes

EL solo nombre de esclavo evocando las tristes escenas de los tiempos en que gemían bajo su duro yugo dos terceras partes de la humanidad, horroriza y pone de punta los pelos. Han cambiado las condiciones de los tiempos; pero no la de la esclavitud. No tendrá hoy sus defensores, como en tiempo de Platón, que la sostengan con aparentes razones, siquiera á título de necesidad; pero si sobran quienes la imponen y sostienen con utilitaria convicción.

Esclavos existen hoy en el centro de Africa, cuyo comercio libremente ejercido por hombres libres, con aquiescencia, cuando no con el concurso de naciones que á si mismas se llaman civilizadas, rabia de verse junto con el progreso y civilización de nuestro siglo. Esclavos hay en medio de naciones libres, que tienen que someter, quier que no, su cerviz al férreo yugo de las injustas leyes con que los oprimen sus tiránicos gobernantes. Esclavos hay víctimas de la codicia y del odio del potentado, de la intriga del malévolo, de la usura del avaro, del descoco del libertino, del desenfreno de las turbas.

Esclavos hay, y de peor condición, que atados con la coyuda de sus pasiones, tiran servilmente del carro de su ambición, ó arrastran las doradas cadenas del buen parecer, ó gimen entre los lazos del punzante amor.

Esclavos son los que enganchados al carro de la política sacrifican alma, vida y reposo al entronizamiento de maestros politicastos, y todos los que agitados por sus aviesos instintos empujan al carro de la revolución.

Más la peor de las esclavitudes es la de aquellos que alardean de independientes y libres, y por conservar su omnimoda libertad é independencia se abstienen de obrar, de hablar y hasta de pensar. Son todos unos valientes que tiemblan de piés á cabeza ante el solo temor de que puedan llamarles cobardes ó poner tacha en su valor. Su libertad consiste en no hacer nada, como si quién

ejecuta un acto libremente, abdicase por esto de su condición y fuese menos libre; su independencia en no ir á ninguna parte, ni empeñar su palabra en ningún asunto, como si quien se apalabra y contrae alguna obligación dependiera de otro que de sí mismo que se la impone. Se turba de miedo ante la sola palabra compromiso, y se daría á meco por sacudirse los tábanos, picantes é importunos, que le arman á cada paso un conflicto.

Ellos aborrecen toda discusión, son enemigos de todo partido, desligados de toda comunión, solo son partidarios, eso si, y no cesan de publicar su filiación, y partidarios únicos de la pacificación universal, siquiera de este modo podrian evitarse todos los compromisos y conservar absoluta independencia. Pobrecitos! Son tan independientes, que carecen de la necesaria independencia para obrar como les place, cuando uno les dice que se echen hacia la derecha y otro hacia la izquierda; tan libres, que no pueden abrir la puerta de su casa cuando llaman á la vez la persona honrada que pide favor y el ladrón que la persigue.

Tales hombres con ser esclavos, blasonan de su libertad é independencia, y no atinan á comprender que son victimas de su cobardía y de su lijereza: desean evitar todo compromiso y se creen uno que vale por todos. Abogan por la unión y ellos huyen de todos sin querer juntarse con nadie, trabajan por acabar con todos los partidos y ellos tienen el suyo y lo pregonan y lo imponen.

Creen ellos ser los únicos que desprecian todo peligro y se sobreponen á todo humano juicio, y no pueden oír sin estremecerse la defensa de los buenos católicos, ni la impugnación contundente de los perversos. Experimentan escalofrios ante el temor de verse precisados en apurado trance á manifestar explícitamente sus opiniones y se condenan á perpetua inacción por conservar su independencia y su libertad.

Ah valientes! aquí de la espada! De héroes como vosotros fórmese un grande ejército y verémos pronto hundida la nación, y cubierto de vergüenza y de afrenta el general prestigio de vuestro valor.

DR. PAJUELA

CARTA UBERTA

La Pobra, 30 Juriol de 1901.

Sr. Director de MALLORCA DOMINICAL. Molt Sr. meu: li vuy notificar qu'el nostro nou Batle, Sr. D Joan Serra, ha manat fer un pregó concebut amb aquests termes (poch més o manco.)

«D'orde del Sr. Alcalde constitucional, se fá saber qu'está rigurosament prohibit cantar cansons indecoroses; malehir a Deu, y faltar a la bona educació duguent els devaners de sa camia defora: y qui dexi de cumplir aquestes disposicions, caurá en munta a discrecció de s'Autoritat; entenguentse que, si els culpables son de menor edat, respondrán per ells sos pares.»

Digne y merexedor es el Sr. Serra, d'elogis y de corals enhorabones per son pregó; ja era hora que a n'aquesta vila, li fessin perde l'nomenada de *grossera* per lo mal parlat y mal vestit de sos treballadors y treballadores, y..... per les flasto-

mies de molts qui no son bracers. ¿Qui sab si, curant de rèlla *rabia* dels cans batiats, que s'afuan a Deu, se curará la dels cans irracionals que s'afuan als homos?

Els bons poblés están ben contents de l'actitut del Sr. Batle, y desitjan que les paraules del Satx no resultin tan prest olvidades com el renou del seu tambor.

Deu benehesca als qui respectan y fan respectar lo seu sant nom. Y vosté, Sr. Director, disponga de son amich y servidor, q. l. b. l. m.

M. J. A.

FOLK-LORE MALLORQUÍ

CANÇONS DELS SEGADORS

Per tocar més ab ses mans lo que ja creya, qu'axò de cançons populars es una font tan rica y abundosa que per molt que ratgi no s'arriba a estroncar, vaig voler veure si després de la gavella de Moss. Manuel, encara trobaria un manadet d'espigues: el terror era bo per la prova: veynat de Pòrtol, par qu'haguessen d'esser casi les matexes. Donchs un horabaxa vaig demanar a una doneta si'n sabia cap; y: «Com era jove, me digué, qualcuna'n sabia; però ara! Bon Jesús, qu'es de mal esser vells! ja no m'en record». Axí mateix ho prová y no me dava temps d'escriure; era com unes debanadores; casi sense prende alé, roy seguit, roy seguit les dictava: servesca aqueixa nota de vencís per lligar, sinó una garba, com voldria, al manco una restreta, que sempre será molt per esser feta just d'una dona tota soleta y d'una tirada.

¿Vols que 't diga el meu cabal
d'aquí'n devant qu'he mesté?
Una faus que seguí bé,
managots y devantal.

Llecencia vull demanar
a la meva enamorada,
llecencia d'aná a segar
a Bunyola una esquerada.

Afica sa faus endins
y agafa bon manat
y estreny es safalcats
y no t'escaparán brins.

Afica sa faus, fotím,
y agafa bon manat
qu'es veynat ja sega blat
y noltros no 'm acabat
un poch d'ordi que tenim.

¿Ahon vas tan devantalada?
Va dir: "Jo no sé segá;
si es ordi, arestes me fa,
si es xexa, daulem porgada."

Els segadors ¿saps que fan
com barenan demati?
menjan prest y tornemhi
ara qu'es un poquet blan.

L'Amo des Rafal m'ha dit
qu'enguany no té segadors;
no més que té menjadors
qu'el guarden de pa florit.

Atlotes, ¿qué no cantau
a n'es blat de sa femada?
Ell hi solen du truytada,
aygordent y vi a trau.

Vaja, Madó faldó-llarch,
pegau cops a sa civada;
doblegauvos s'espínada,
doblegauvos just un arch.

L'any coranta vaig segá
a escarada a Son Fuyana
devora una jovençana;
may la vaig sentí cantá,
no més que sempre va aná
de puput (a) y mala gana.

Qu'es de ditxós un fadri
que sega ab s'enamorada,
que si la veu enfadada
cantant la pot devertí.

Ditxosa m'ha feta Deu,
venturosa som estada
qu'he segada una escarada
veynat de s'estimat meu.

L'Amo, ¿qué no us ha llegut
es sementer repassar?
no us poreu gayre queixar
si vos segam alt y brut.

Jo li pech ab so fauçó
y es devantal vermey;
ja ho veureu, en fer soley,
debanar un segadó.

Si tu vols esser s'ayguera
dels segadors que hi ha aquí,
haurás d'arribá a tení,
de tant d'aná y vení,
sa cameta falaguera.

(Continuará)

Moss. SEGISMÓN.

NOTICIES HISTÓRIQUES

Any 1830.—A Inca día 4 d'Agost de dit any, la bendició de la nova iglesia, dedicada al patriarca sant Domingo, comensada el 3 de Juriol de 1666 demunt els fonaments de la primera erigida en 1606, época en que se fundá el convent de predicadors de dita vila.

Any 1830.—Día 6 d'Agost el P. Miquel Ferrer Prev. religiós trinitari, benehí la primera pedra de la nova iglesia de Capdepera, ajudant ab la seua predicació y almoyna al seu acabament.

(a) *Anar de puput*, fer les coses per força, de males retranques, ab rebuig y sens afanyarse gens; un día d'aquets de molta basca y que l'oratjol casi no bufava deya un homo de l'era "avuy mos ha dit tort; tot lo dia hem *pupudetjat*; un cop ajeguts, una altra asseguts, una estona de provarho, encara no mos diu; mos som cançat ferm y no tenim res en es fus."

CRONICÓ

Dia 7.—Festa de *La Sanch*; extraordinari concurrenci de feèls a L' Hospital.

—En es *Velódromo* de Son Espanyolet, hi hagut corregudes. Hi prenien part alguns catalans y francesos.

Dia 9.—S' ha publicat en l' extraordinari del *Bolletí Ecclesiastich*, el telégrama del nostre Bisbe, desde Roma, fentmos a sebre qu' el Papa mos envia sa bendició apostólica.

Dia 10.—A una posessió de Sta. Margalida un jove tengué la mala sort de caure d' un cavall y morí després; a. c. l. v.

Dia 11.—Fort temporal. Caigué una ruxada d' aygo, llamps y tronades qu' era farest de tot. Horabaxa se compongué.

Dia 12.—A *Can Capas* un sabaté, que segons diuen patia des cap, investí ab una cutxilla y ferí fort a un picapedré qu' estava trebayant ben descansat.

Dia 13.—Entra dins sa nostra badia es barco de guerra espanyol *Lepanto*. Diuen qu' ha de fer exercicis y maniobres, manifestació en contra de les fetes pels inglesos y francesos.

Dia 14.—Festa pes barri des Pelayres.

Dia 15.—Tot es matí senten els tirs dels exercicis que fa la nostra *escuadra Lepanto*. De segú que ja han acabat de vení barcos extrangers, no més en sentí s' oló de pólvora espanyola. Uf! dirán ells, reculant, reculant. En quant a noltros, ni d' aquí a vint anys hi ha que tení po.

—Se veu molta gent, que per fugir de sa caló, va a posar es cuyro en remuy. Totes ses casetes de fusta *ad hoc* s' umplen de gom en gom.

Dia 16.—Per ser sa festa de la Mare de Deu del Carme, Patrona dels mariners de guerra, a St. Jaume s' ha dit una missa solemne, assistinhi les autoritats y marineria. Els majors y oficials han rematat la festa ab un diná a Cas Catalá.

Dia 17.—A Zaragoza pareix que s' ha armat la grossa ab motiu de celebrarse sa processó del Jubileu. Els catòlics han tengut sa culpa (¡¡!!) y viva sa llibertat de *pegar* als catòlics. Jo heu crech axí: qu' ells tenen sa culpa de qu' hey haja tanta llibertat per ferlos es feig demunt.

Dia 18.—Han estats nombrats Rectors de Santa Eulalia, Lluchmajor y Santanyí, respectivament, Mossen Miquel Miralles qu' heu es de Bini-salem, Mossen Nadal Garau, Ecónomo de Lluchmajor y Mossen Rafel Sitjar Ecónomo de Santanyí.

Que sia per gloria de Deu y per be de tots.

Dia 21.—A Sta. Catalina hi hagué processó ab motiu de sa festa a la Mare de Deu del Carme, qu' els Hermanos de dit Arraval acostuman fer cad' any.

—Ve de Madrit el Diputats a Corts D. Antoni Maura.

—A Portol (Marratxí) festa a sa Patrona de aquella barriada la Verge del Carme. Hey va haver altar fumat missa de tres y un bon sermó. Corregudes, cohuets, xeremies a volé y un ball vi-trench d' aquells que no fan mal d' uys a ses persones de be.

Dia 22.—Llegim qu' el Vicari General D. Antoni M.ª Alcover ha estat nombrat membre corresponent de la *Societat Agricole Scientifique et litteraire des Pyrenees Orientales de Perpinyá*.

Dia 25.—Un homo que *tripulava* una *pastera* agafá un pop mascle per haver pegat una sòtola o un set-mortals s' embarció. No hi hagué res de nou en no ser es *remojón*, que en aquest temps, no cau del tot malament, que diguem.

Dia 26.—D. Antoni Maura ja s' en torna.

Dia 27.—A Inca pareix qu' están dexats de la ma de Deu. Aquestes dues setmanes no se quants de morts suicides hi ha haguts. Deu mos conserv s' enteniment tan com la vida.

Dia 28.—Festa de la Beata Catalina. A n' es Convent de Sta. Magdalena hi ha hagut se festividad que sol pagar es nostro Ajuntament; ha predicat Mossen Isern, Vicari de La Vileta. A les nou han dit una missa de campanya a un altá col·locat just baix de sa pedra des Mercat; hi ha assistit sa tropa.

ES CRONISTA

ENTRETENIMENTS

Soluciones a lo del número passat:

Axicarse si pot.—Banyat.—Sabrerne.—dir ¡ay!

QUADRO DOBBLE

0	0	0	0
0	0	0	0
0	0	0	0
0	0	0	0

Posar tres lletres en lloch dels punts y tres números en lloch dels ceros, de modo que ses retxes de ses lletres lletgides tant horizontal com verticalment, digan: sa 1.ª un metal; sa 2.ª lo que tenen els abres; sa 3.ª un infinitiu d' un verb sentimental y sa 4.ª lo que tots els animals han tengut. Els números tant horizontal com verticalment han de dar sa suma de 12. S' ha d' advertir que a número igual correspon lletra igual.

S. ELVIRO MÁS

GRAN ALMACEN DE PAÑERIA SASTRERIA Y NOVEDADES

DE BARTOLOMÉ GUMBAU é HIJOS S. en Cta.

Jaime II números 87, 89, 91, 93 y Escursach 16 y 18—FRENTE AL BANCO DE ESPAÑA

Completos y variados surtidos en todos los artículos tanto del país como del extranjero.

Sastrería para Militares y señores Sacerdotes

Secciones especiales.—Gran colección en damascos, tapicerías, cíngulos, albas y galones.—Espléndido surtido en artículos negros de luto para Señora.

OBRADOR D' ARGENTERIA

Dirigit per D. Jusep Fortesa = Rey

Mestre Orífice de la Catedral

Carrer de Colón, núm. 23—PALMA

PLANS Y PROYECTOS

D' ARQUITECTURA RELIGIOSA

BARTOMEU FERRÁ, Mestre d' Obres

Carré de Muntaner—10—estudi

LA ROQUETA

DE

D. PERE A. CETRE

Fábrica de tota classe de cerámiques artístiques y de retjoles vernisades y altres objectes ornamentaris y de profit per la construcció d' edificis.—Despatx, carrer de San Miquel.

GRAN TALLER DE ESCULTURA RELIGIOSA**DE JOSÉ QUIXAL**

56—Villarreal—56 —*— BARCELONA

Especialidad en imágenes de madera para el culto católico. En dicho acreditado taller se trabaja indistintamente el bronce, mármol, piedra y madera, construyéndose la estatuaría monumental, todo de un gusto verdaderamente artístico y en condiciones sumamente económicas.—Se remiten gratis, nota de precios, presupuestos y dibujos.

Ventas al por mayor y menor.—Solicita representantes

**CASA ESPECIAL PER ESCULTURA RELIGIOSA
ORNAMENTS SAGRATS***y representant de la fàbrica de vidrieras de colors y gravats de***J. AMIGÓ**

DE BARCELONA

Plassa d' Antoni Maura número 22

PALMA DE MALLORCA

Se construeixen imatges de sants, en fusta, de primera, segona y tercera classe; com també retaules, sagraris, altars, candalers, cirials, canàlores, sacres y tot lo relatiu á l' ornamentació escultural de les iglesies.

S' hi trobarán també, terns, casulles, capes, estoles, mandils, camis, sobrepel·ligos, àmits, flochs de misal, bonets, galons, cínguls, confeccionat tot ab teles de la tan enomenada fàbrica d'els *Fills de M. Susi* de Barcelona.

Casa Grandia Hospedaje para Rdos. Sacerdotes y demás personas católicas, desde 3 pesetas diarias en adelante.

PUNTO EL MÁS CÉNTRICO

Baños Nuevos, 12--2.º--2.º—BARCELONA

Almacenes SAN JOSÉ* * * * * **BRONDO** esquina al **BORNE** * * * * *

EN las secciones de **SEDERÍA, ESTAMPADOS, ALPACAS** se acaban de recibir grandes existencias de gran novedad, para verano.

SEDAS MODERNISTAS	á	25'00	pesetas corte
CRESPÓN	á	12'50	" "
BATISTAS fabricación especial por la Casa	á	2'00	" "

NUEVOS MODELOS EN CONFECCIONES, Camisería, Refajos y toda clase de prendas interiores, tanto de Caballero, como para Señora.

NOTA=Venta por mediación de cupones
en todos los artículos existentes en los **ALMACENES**

FÁBRICA ANTIGA DE GAS

Sa que mos dugué sa millora d' aquesta llum tan cómoda y neta.

Sa que l' any 1857 triunfá dels seus competidors á sa subasta, perque va fé una rebaixa en el preu de s' alumbrat publich, que aventatjava emb' un 23 per cent s' oferta que els altres feyan.

Y sempre ha cumplit tots els seus compromisos.

Sa que en 40 anys may meresqué de s' Ajuntament sa mes petita amonestació.

Y conta ab sos mes principals centres de consum.

Y de cada día reb mostres de simpatía des publich.

Sa que ven es gas mes barato y ofereix mes ventatjes als seus parroquians.

OFICINAS: *Porella*, 16.